

Den sidste Sag paa Dagsordenen var:

Eneste Behandling af Forslag til Beslutning om Nedsættelse af et Udvalg paa 9 Medlemmer til fra Ministeriet at modtage Oplysninger angaaende Forhandlinger med Island og derefter afgive Beretning og Indstilling til Tinget.

(Forslaget til Beslutning findes i Tillæg A. Sp. 25).

Sagen sattes til Forhandling.

Statsministeren (Zahle): Det islandske Folk har i det sidste halve Aarhundrede gennemgaaet en forbausende Udvikling baade aandeligt og materielt. Deraf er den naturlige Følge blevet en stærk Rejsning af den nationale Følelse og Ønsket om en i Forhold dertil staaende Udvikling af de politiske Forhold. Islands Forhold til Danmark har derfor ideligt været Genstand for Overvejelser. I 1903 blev truffet en Ordning, som stillede Island meget selvstændigt i statsretlig Henseende indenfor Riget, særlig derved, at den gav Islænderne deres egen paa Island boende Minister.

Nogen endelig Ordning var dog ikke hermed naaet. For at komme til en saadan blev der den 30. Juli 1907 nedsat en Kommission til at tage under Overvejelse, hvilke Foranstaltninger der fra Lovgivningsmagts Side maatte være at træffe til Tilvejebringelse af en tilfredsstillende Ordning af Islands forfatningsmæssige Stilling indenfor det danske Rige. Kommissionen underskrevs af Kong Frederik den Ottende under hans Ophold i Reykjavik, og Kongens Underskrift paraferedes saavel af Danmarks daværende Konseilspræsident, Hr. J. C. Christensen, som af den daværende Minister for Island, Hr. Hannes Hafstein, Kommissionen arbejdede i København, og den afgav sin Betænkning den 14. Maj 1908. Uagtet hele Kommissionen paa et eneste Medlem nær enedes om et Lovforslag, der tilsigtede at løse den stillede Opgave, blev dette Forslag dog forkastet af det islandske Alting.

Følgen heraf er blevet fortsatte Forhandlinger vedrørende Spørgsmaal, som angaar den ene eller den anden Enkelt- heds i Forholdet mellem Danmark og Island; men da disse Forhandlinger har truet med at blive endeløse, blev det i Statsraadet den 22. November 1917 af Hans Majestæt Kongen udtalt, „at naar

islandske og danske Synspunkter ikke mødes, vil snarere en almindelig Forhandling, uanset i hvilken Form denne finder Sted, end en særskilt Fremdragen af et enkelt Spørgsmaal føre til den gode Forstaaelse, der altid maa danne Grundlaget for Forholdet mellem de to Lande“.

Der er herved gjort et Tilbud om en fornyet almindelig Forhandling af Spørgsmaalet om Danmarks og Islands indbyrdes Forhold, og efter at man har overvejet dette Tilbud paa Island, har Minister Jon Magnusson meddelt, at alle Partier paa Island er villige til en saadan Forhandling.

Efter Samraad med Formændene for Rigsdagens Partier og andre førende Mænd i den danske Rigsdag kunde jeg den 15. Maj telegrafere til Minister Jon Magnusson, at der i alle danske Partier var Stemning for snarest muligt at optage en Forhandling med Island om den hele statsretlige Ordning mellem Landene.

Herpaa har Minister Magnusson ved Telegram af 22. Maj svaret mig, at Altinget allerede ved Begyndelsen af Samlingen har nedsat „et Udvalg til Overvejelse af Sagen, men ingen Betænkning afgivet. Man haaber stadig, at Udsendinge kan komme hertil snarest, senest inden Midten af Juni“.

Altinget holdes samlet i Reykjavik, saa vidt jeg ved væsentlig for denne Sags Skyld, og det er derfor ønskeligt, at de danske Forhandlere kan komme derop snarest muligt.

Det er naturligt, at Rigsdagen ønsker at blive bekendt med, hvad der angaaende denne Sag foreligger af Oplysninger for Ministeriet. For at faa Lejlighed til at imødekomme dette Ønske i fuldeste Omfang tillader jeg mig at stille Forslag om, at hvert af Rigsdagens Ting beslutter at nedsætte „et Udvalg paa 9 Medlemmer, som fra Ministeriet kan modtage Oplysninger angaaende Forhandlinger med Island og derefter afgive Beretning og Indstilling til Tinget“.

Som det hidtil har været Tilfældet, maa man ogsaa haabe, at der denne Gang kan opnaas Enighed i den danske Rigsdag angaaende vor Holdning overfor Island. Det er derfor muligt, at de to Udvalg vil afgive enslydende Beretning og Indstilling, og da det tilmed er de samme Oplysninger, begge Udvalg skal modtage, vil de, antager jeg, naturligt i vidt Omfang kunne samles under det forestaaende Arbejde.

Med disse Udvalg ønsker Ministeriet at forhandle om Sammensætningen af den